

ВІДГУК

офіційного опонента на дисертаційну роботу

Глущенко Тетяни Анатоліївни «Оптимізація діагностики та лікування захворювань тканин пародонта у хворих на метаболічний синдром», представлену до захисту у спеціалізовану вчену раду ДФ76.600.049 при Буковинському державному медичному університеті з правом прийняття до розгляду та проведення разового захисту дисертації на здобуття ступеня **доктора філософії** з галузі знань 22 «Охорона здоров'я» за спеціальністю 221 «Стоматологія»

1. Ступінь актуальності обраної теми.

Проблема лікування патології пародонту продовжує залишатися актуальною та спонукає до постійного пошуку нових, більш ефективних підходів, засобів та способів лікування. Важливою етіопатогенетичною складовою досліджень є вивчення впливу супутньої системної патології на перебіг генералізованого пародонтиту та пошук шляхів підвищення ефективності лікування. Тому вивчення особливостей розвитку та перебігу даної патології на тлі метаболічного синдрому, розробки алгоритму лікування з врахуванням виявлених особливостей є актуальним та має теоретичну цінність та практичне значення.

Дисертаційна робота є фрагментом комплексної науково-дослідної теми кафедри терапевтичної стоматології Буковинського державного медичного університету «Розробка методів діагностики, терапевтичного лікування та реабілітації стоматологічних хворих», номер державної реєстрації 0115U002765. Дисертант є виконавцем окремих фрагментів цієї роботи.

2. Обґрунтованість наукових положень, висновків і рекомендацій, сформульованих у дисертації, їх новизна, повнота викладу в опублікованих працях.

Наукові положення, сформульовані автором в дисертаційній роботі є науково обґрунтованими та ґрунтуються на поглибленому аналізі отриманих

результатах власних досліджень та їх обговоренні. В процесі дослідження дисертантом застосовані методи: клінічні – для визначення поширеності та інтенсивності захворювань пародонта, стану гігієни порожнини рота, з використанням індексних оцінок; фізико-хімічні – для визначення реологічних властивостей ротової рідини; мікробіологічні – для оцінки мікробіоценозів пародонтальних кишень; імунологічні – для визначення вмісту імуноглобулінів та цитокінів у ротовій рідині; статистичні – для оцінки вірогідності отриманих результатів. Достовірність отриманих результатів підтверджується суттєвим обсягом проведених досліджень. Уточнено наукові дані про поширеність, інтенсивність та особливості клінічного перебігу захворювань пародонта у осіб із метаболічним синдромом. Виявлено захворювання пародонта у $81,58 \pm 2,82\%$ осіб з метаболічним синдромом. Встановлено, що у структурі захворювань пародонта осіб з метаболічним синдромом переважав генералізований пародонтит. Простежено, що вже після 25 років у цих хворих спостерігається значний відсоток розвинених форм ураження зубоутримуючого апарату, які швидко прогресують із зростанням віку. Спостережено гомеостатичні зсуви в біосистемі порожнини рота осіб із захворюваннями пародонта на тлі метаболічного синдрому: зниження швидкості слиновиділення, збільшенні в'язкості слини та переважання у ротовій порожнині явищ ацидозу. Досліджено патологічні зміни мікробіому порожнини рота у хворих із патологією пародонта та метаболічним синдромом з переважанням пародонтопатогенних мікроорганізмів. Доповнено наукові дані, що у хворих з генералізованим пародонтитом на тлі метаболічного синдрому відбуваються суттєві порушення імунологічного статусу ротової порожнини: інтенсифікація продукції IgM та IgG при зниженні вмісту sIgA та IgA та переважання прозапальних цитокінів IL-1 β , IL-6 та ФНП- α над протизапальними інтерлейкінами IL-4, ТФР- β 1.

На підставі вивчення клінічних, фізико-хімічних, мікробіологічних та імунологічних показників ротової рідини, проведена оцінка їхнього значення в діагностиці змін органів та тканин ротової порожнини, прогнозуванні перебігу та ефективності застосованого комплексу лікувально-профілактичних заходів.

Результати досліджень та основні положення дисертаційної роботи доповідались на численних наукових форумах, зокрема на міжнародній науково-практичній інтернет-конференції «Results of modern scientific research and development» (Іспанія, Мадрид, 12-14 грудня 2021 року); на міжнародній науково-практичній інтернет-конференції «Modern science: innovations and prospects» (Швеція, Стокгольм, 25-17 червня 2022 року).

За темою дисертаційної роботи опубліковано 13 наукових праць, серед яких 7 статей у наукових фахових виданнях, рекомендованих ДАК України, у тому числі 1 - у іноземному виданні, індексованому науково-метричною базою Scopus, та 6 тез доповідей у збірниках науково-практичних конференцій, з яких 2 міжнародні.

3. Теоретичне і практичне значення результатів дослідження.

Результати досліджень доповнюють та уточнюють наукові дані щодо патогенетичних особливостей

Результати поширеності та інтенсивності захворювань пародонта можуть бути використані при наданні стоматологічної допомоги хворим із метаболічним синдромом та у клінічній практиці лікарів-ендокринологів і сімейних лікарів.

Розроблено та доведено клінічну ефективність алгоритму заходів профілактики та лікування генералізованого пародонтиту у хворих із метаболічним синдромом, який включає препарати загального призначення Біотрит-дента”, „Бурштинова кислота” та „Аскорутин” і засоби для місцевої

терапії: ополіскувач Лізодент, протизапальний гель Abigel та мікрочіп PerioChip. Запропонований комплекс може бути застосований у стоматологічних установах.

Вивчені імунологічні показники ротової рідини можуть слугувати маркерами контролю ефективності лікування генералізованого пародонтиту у хворих з метаболічним синдромом.

Матеріали дисертаційної роботи використовуються у навчальному процесі на кафедрі терапевтичної стоматології Буковинського державного медичного університету, на кафедрі терапевтичної стоматології Івано-Франківського національного медичного університету, на кафедрі стоматології післядипломної освіти ДВНЗ «Ужгородського національного університету», на кафедрі терапевтичної стоматології Тернопільського національного медичного університету ім. І.Я.Горбачевського.

Результати наукових досліджень впроваджено в клінічну практику стоматологічного відділення Навчально-лікувального центру «Університетська клініка» БДМУ, ОКНП «Чернівецький обласний стоматологічний центр», стоматологічної клініки MEDWAY, Радукан клініки.

4. Оцінка вмісту дисертації, її завершеності в цілому.

Дисертаційну роботу Глущенко Тетяни Анатоліївни «Оптимізація діагностики та лікування захворювань тканин пародонта у хворих на метаболічний синдром», викладено на 206 сторінках друкованого тексту, з яких 180 сторінок основного тексту, і складається зі вступу, огляду літератури, опису методів дослідження, 3-х розділів власних досліджень, аналізу й узагальнення отриманих результатів, висновків, переліку використаних джерел літератури, який включає 269 найменувань, з яких 108 кирилицею і 161 латиницею, та додатків. Робота ілюстрована 22 таблицями, 22 рисунками.

В анотації українською та англійською мовами репрезентовані найбільш вагомі результати дослідження, а також наведений список публікацій здобувача за темою дисертаційної роботи.

Вступ, який висвітлений на 7 сторінках, відповідає встановленим вимогам щодо структури та змісту.

Розділ 1 “Огляд літератури” написаний літературною мовою та відображає сучасне бачення автором наукової проблеми дослідження. Відповідно до поставлених завдань дослідження, огляд літератури автор розділив на 5 підрозділів, де проводить аналітичний аналіз відносно сучасної концепції етіології та патогенезу генералізованого пародонтиту, взаємозв’язків захворювань тканин пародонта з соматичною патологією, імунологічної складової патогенезу генералізованого пародонтиту, метаболічного синдрому та вдало обґрунтовує сучасні підходи до профілактики та лікування.

В розділі 2 «Матеріали і методи дослідження», який викладений на 25 сторінках і включає 7 підрозділів: характеристика груп дослідження, клінічні методи дослідження, додаткові клініко-лабораторні методи дослідження, дослідження фізико-хімічних властивостей ротової рідини, мікробіологічні методи дослідження, імунологічні методи дослідження та статистичні методи дослідження. Для вирішення поставлених завдань дослідження автор використав значний арсенал різноманітних методів, які є коректними та достатніми. Автором наведена ретельна характеристика та опис методик які застосовувались в процесі досліджень.

Результати власних досліджень знайшли своє відображення в трьох самостійних розділах.

Розділ 3 «Стан тканин пародонта, гігієнічний стан ротової порожнини та особливості клінічного перебігу захворювань пародонта у хворих із метаболічним синдромом», подано на 25 сторінках. Автором встановлено,

характерні ознаки клінічного перебігу захворювань пародонта у осіб із метаболічним синдромом: підвищена кровоточивість ясен; переважання дифузного характеру гінгівіту; превалювання генералізованого пародонтиту II-III ступеня з важким клінічним перебігом, рясними серозно-гнійними і гнійними виділеннями; часті загострення і, як наслідок, утворення глибоких пародонтальних кишень; низька ефективність традиційних лікувальних схем.

Слід зауважити високу якість та наукову інформативність ілюстративного матеріалу.

Розділ 4 автор назвав «Фізико-хімічні, мікробіологічні, імунологічні показники у хворих із генералізованим пародонтитом на тлі метаболічного синдрому», та висвітлив на 19 сторінках, розділивши на 4 змістових підрозділи. В підрозділі 4.1, автор встановив зниження швидкості слиновиділення може вказувати на порушення секреторної функції слинних залоз на тлі метаболічних порушень, що закономірно позначилося на збільшенні в'язкості слини. В підрозділі 4.2. автор виявив патологічні зміни мікробіому порожнини рота у хворих із метаболічним синдромом з переважанням пародонтопатогенних мікроорганізмів. В третьому підрозділі здобувач виявив інтенсифікацію продукції IgM та IgG при зниженні вмісту sIgA та IgA у хворих із генералізованим пародонтитом на тлі метаболічних порушень. В підрозділі 4.4 автор встановив що у хворих на метаболічний синдром із патологією пародонта спостерігаються суттєві порушення цитокінової регуляції. В цілому, розділ викладений послідовно, із логічним заключенням. Варто було б відмітити великий об'єм фактичного цифрового матеріалу, який вдало поданий в таблицях та ілюстрований діаграмами.

Розділ 5. «Ефективність профілактики та лікування генералізованого пародонтиту у хворих із метаболічним синдромом» викладено на 23 сторінках. Автором встановлено, що розпрацьований лікувально-профілактичний алгоритм дозволив суттєво підвищити ефективність лікування

генералізованого пародонтиту у хворих на метаболічний синдром, що об'єктивізувалось достовірним збільшенням кількості осіб зі стабільним покращенням стану тканин пародонта.

Розділ 5. «Аналіз та узагальнення результатів дослідження», автор виклав на 27 сторінках, де висвітлив підсумки отриманих в роботі результатів дослідження. Дисертант стисло підсумовує основні здобутки дисертаційної роботи та наочно підсумовує наукову і практичну значимість дисертації. Розділ висвітлює теоретичну та практичну значимість одержаних результатів для практичної стоматології.

Висновки, у кількості 5, сформульовані відповідно до отриманих результатів, обґрунтовані, відповідають поставленим завданням дослідження та мають наукову і теоретичну цінність.

Практичні рекомендації мають практичну спрямованість.

5. Рекомендації щодо подальшого використання результатів дисертації в практиці.

Результати поширеності та інтенсивності захворювань пародонта можуть бути використані при наданні стоматологічної допомоги хворим із метаболічним синдромом та у клінічній практиці лікарів-ендокринологів і сімейних лікарів. Запропонований комплекс може бути застосований у стоматологічних установах.

6. Зауваження щодо оформлення та змісту дисертації, запитання до здобувача. Суттєвих зауважень щодо оформлення та змісту дисертації немає. Дисертаційна робота написана грамотною літературною мовою, достатньо ілюстрована. Текст роботи послідовний та логічний.

Поряд із висловленими позитивними аспектами про дисертацію, слід вказати на **недоліки** чи дискусійні аспекти, які мають місце у тексті дисертації.

1. Розділ 1, на нашу думку, є дуже об'ємним 35 сторінок, можливо доцільним було частину матеріалу подати у вигляді схем або таблиць.
2. Доцільно було б більш детально висвітлити розділ щодо лікування пародонтиту, зокрема медикаментозного лікування.
3. Можливо загальновідомі методи клінічного дослідження не доцільно так детально описувати.

Проте висловлені недоліки не торкаються суті дисертаційного дослідження, вони носять рекомендаційний характер, можуть стати предметом для наукової дискусії та не зменшують наукової цінності даної роботи.

Разом з тим при ознайомленні з кваліфікаційною працею виникли наступні запитання до здобувача:

1. Чи при обстеженні пародонтологічних хворих Ви заповнювали пародонтологічні карти та які показники туди вносились?
2. Чи проводився в кінці пародонтологічного лікування моніторинг метаболічного статусу?
3. Чи вивчалась кореляція перебігу супутньої патології та ефективності пародонтологічного лікування?
4. Яке фармакологічне навантаження отримували пацієнти в зв'язку з лікуванням метаболічного синдрому і чи воно впливало на стан пародонту?
5. Чому після відкритого кюретажу Ви вводили в пародонтальну кишеню PerioChip, адже він призначений для консервативного лікування і може виступити перепорою утворенню нового прикріплення?

7. Відсутність (наявність) порушень академічної доброчесності.

За результатами перевірки та аналізу матеріалів дисертації Глущенко Тетяни Анатоліївни «Оптимізація діагностики та лікування захворювань тканин пародонта у хворих на метаболічний синдром», не було виявлено ознак академічного плагіату. Слід зауважити, що згідно довідки комісії про

перевірку на наявність плагіату за допомогою програми Unіcheck наданої «Буковинським державним медичним університетом» унікальність даної роботи становить 94,4 %.

8. Висновок про відповідність дисертації встановленим вимогам.

Дисертаційна робота Глущенко Тетяни Анатоліївни «Оптимізація діагностики та лікування захворювань тканин пародонта у хворих на метаболічний синдром», є самостійною завершеною науковою працею, в якій представлено теоретичне узагальнення та нове вирішення актуальної науково-практичної задачі сучасної стоматології, що полягає у підвищенні ефективності комплексного лікування пародонтиту у хворих на метаболічний синдром. За своєю актуальністю, метою і завданням дослідження, достовірністю та обґрунтованістю отриманих результатів, висновків і практичному значенню дисертація Глущенко Тетяни Анатоліївни відповідає вимогам «Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії», затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 12 січня 2022 р. № 44, та вимогам до оформлення дисертації, затвердженим Наказом МОН України № 40 від 12.01.2017 р. а її автор заслуговує присудження ступеня доктора філософії в галузі знань 22 Охорона здоров'я за спеціальністю 221 «Стоматологія».

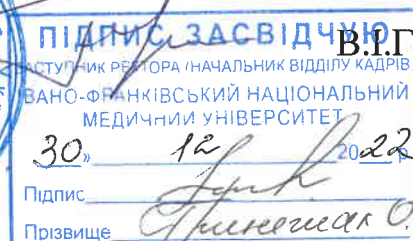
Офіційний опонент:

доктор медичних наук, професор

завідувач кафедри терапевтичної стоматології

Івано-Франківського національного медичного

університету

В.І.Герелюк